

УКРАЇНЬСЬКА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ І ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

УДК 075.8

ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

В.А.Дубінін, кандидат воєнних наук

Миколаївський державний аграрний університет

Розглянуто структуру, механізм становлення, а також чинники та особливості функціонування багатоступеневої системи освіти в аграрних вищих навчальних закладах. Проаналізовано трансформацію державної політики та системи управління вищої аграрної освіти України.

Вступ. Сьогодні аграрна галузь, як і Україна в цілому, потребує цілісної системи освіти, яка б відповідала національним інтересам і світовим тенденціям розвитку та забезпечувала б підготовку фахівців, здатних втілювати їх у життя.

Реалізація стратегічних напрямів аграрної політики, спрямованих на глибоке реформування сільського господарства на засадах приватної власності на землю та майно, нарощування обсягів виробництва конкурентоспроможної продукції, створення умов для вільного вибору видів виробничої діяльності значною мірою залежить від рівня підготовки фахівців, зайнятих в агропромисловому виробництві, і обумовлює необхідність нового підходу до кадрового забезпечення села.

Різні аспекти функціонування системи освіти в навчальних закладах досліджували Бекетов В.А., Брунст В.Е., Колесов О.М., Мещерський І.М., Міклашевський І.М. та Цусев С.В., Гатліх Г.А., Іванович К.А., Коропов В.М. та інші вчені.

На сьогодні актуальним є аналіз місця та ролі учасників навчально-виховного процесу в реформуванні вищої аграрної освіти, зміни їх функцій на сучасному етапі розвитку.

Метою дослідження є вивчення процесу функціонування вищих аграрних закладів в умовах ринкової трансформації суспільства.

Результати досліджень.

Проблеми аграрної освіти розглядаються не лише у спеціальних історичних дослідженнях. Ними займаються і дослідники, які працюють у галузі соціології, філософії, теорії державного управління, економіки, правознавства тощо. Нормативні основи реформування вищої школи, які визначають напрями цього процесу і у вищих навчальних закладах аграрного профілю, а також місце, роль освіти та науки в період розбудови громадянського суспільства і розвитку ринкових відносин у сучасній Україні, розкриті у колективній праці Погрібного А., Алексюка А., Вишневського О. та ін. Аналіз стану наукової розробки проблеми розвитку аграрної освіти періоду незалежності України свідчить, що вона знайшла певне відображення у працях вітчизняних дослідників, проте ще не була предметом спеціального історичного дослідження.

Реформування та розвиток вищої аграрної освіти є складним процесом, який перебуває у тісному взаємозв'язку і обумовлений всім ходом політичного та соціально-економічного життя України.

Протягом історичного розвитку України становлення аграрної освіти відбувалось у певній залежності від рівня розвитку агропромислового комплексу та продуктивних сил в різних регіонах держави. У процесі реформування колгоспів і радгоспів, розвитку фермерства і орендних відносин, зміни структури владних структур відбулися перерозподіл фахівців та зміна їх кількості. Відповідно, сучасний рівень розвитку сільського господарства в Україні вимагає від аграрних вищих навчальних закладів переглянути та привести у відповідність до сучасних вимог збалансованість між попитом і пропозицією фахівців на ринку праці, уточнити діючий перелік спеціальностей і спеціалізацій, здійснювати пошук нетрадиційних підходів до організації навчально-виховного процесу з урахуванням запровадження ринкових відносин та різних форм власності.

З прийняттям нових законодавчих та нормативних актів у 90-х рр. ХХ – початку ХХІ ст. було визначено необхідні засади проведення реформи аграрної освіти. Сучасні освітянські реформи надали змогу аграрним вищим навчальним закладам поєднати на-

вчальний процес із залученням студентів до науково-технічної творчості та наукової роботи, збільшити фінансування підготовки кадрів за рахунок держави, враховувати національні інтереси України та специфіку її регіонів.

Отже, велика кількість закладів аграрної освіти, а також напрямів і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців, вимагає досконалої системи управління. На основі запровадження нових принципів ліцензування та акредитації органами управління вищих аграрних навчальних закладів було проведено структурні зміни: інститути, академії та університети аграрного профілю одержали статус вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, а деякі з них — державних університетів; аграрним технікумам, училищам та коледжам було надано статус вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, що сприяло запровадженню багатоступеневої системи підготовки фахівців для агропромислового комплексу та забезпечило збільшення кількості фахівців зі знаннями, необхідними для роботи в умовах ринкової економіки, в агровиробничих структурах різних форм власності та господарювання.

В аграрних вищих навчальних закладах навчається близько 215 тис. студентів, у тому числі майже 140 тис. чол. за денною формою навчання. Структура прийому передбачає підготовку як за державним замовленням, так і за контрактом. В процесі реформування системи вищої аграрної освіти розширено квоти прийому до вищих навчальних закладів осіб, які після їх закінчення працюватимуть у сільській місцевості, зросла роль студентів як учасників навчально-виховного процесу. Це забезпечується новими формами і методами, зокрема кредитно-модульною системою навчання студентів та оцінювання їх знань. Більш ефективно функціонують органи студентського самоврядування, до складу яких входять майже третина студентів вищих навчальних закладів аграрного профілю. Досвід їх діяльності свідчить, що зросла роль студентів у забезпеченні і захисті їх прав та інтересів, забезпеченні виконання ними своїх обов'язків, сприянні навчальній, науковій та творчій діяльності, вирішенні побутових питань і організації дозвілля.

Висновок.

Особливістю становлення системи підготовки науково-педагогічних кадрів вищих навчальних закладів аграрного профілю стало те, що воно тісно вплелось в реформування аграрної освіти, стало його невід'ємною частиною та однією з найважливіших складових. До стратегічних напрямків реформування вищої аграрної освіти відноситься кадрове забезпечення. Досліджуваний період характеризується помітним відтоком від викладацької і наукової роботи талановитої молоді, відчувається гостра нестача викладацьких кадрів, особливо з нових спеціальностей, яких потребує сьогодні агропромисловий комплекс України.

Таким чином, підготовка нової генерації кадрів аграрного профілю пов'язана не тільки з вдосконаленням навчального процесу та його рівнем, а й прагненням студентів оволодіти комплексом знань, необхідних для роботи в нових умовах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сучасна аграрна політика України: проблеми становлення / За ред. П. Саблука та В. Юрчишина. – К., 1996. – 764 с.
2. Проблеми економіки агропромислового комплексу і формування його кадрового потенціалу: У 2 т. / За ред. П.Т. Саблука та ін.; Ін-т аграрної економіки УААН, Харківський держ. техн. ун-т с.г. – К.: ІАЕ, 2000. – Т. 1. – 2000. – 732 с.